

3. Komen (sodiški okraj): Josip Štrekelj, učitelj v Komnu (dozdani poverjenik M. Kante obdrži poverjenišvo za sodiški okraj Sežano);

4. Maribor (okolica), levi dravski breg: Tomaž Stani, učitelj v Rušah (dozdani poverjenik Frid. Pučelik obdrži poverjenišvo za desni dravski breg).

Izreče se zahvala dozdanim poverjenikom.

III. Knjige za leto 1905. bodo skoro dotiskane in izidejo začetkom januarja 1906.

IV. Blagajnik Andr. Senekovič poroča, da ima društvo za letos doslej 6225/69 K dohodkov in 1280/64 K stroškov, torej gotovine 4945/05 K. Ustanovnine je prirastlo letos 342/50 K.

Račun za »Spominski list« kaže 195/30 K primankljaja.

Za »Navodilo k Črnivčevi I. Računici« letos ni bilo dohodkov.

V. Za leto 1905. je doslej prijavljenih 1482 članov (za 58 več od lani), od katerih jih pa 22 še ni plačalo letnine in ki torej prejmo knjige šele po vplačilu svojega doneska. — Za »Hrv. pedag.-književni zbor« v Zagrebu je oglašanih 126 članov. Poštne pa se je za te člane premalo plačalo.

VI. Sklene se, da dobe učiteljski, ki pristopijo k »Slovenski Šolski Matici«, zanaprej knjige za polovično letnino, t. j. za 2 K.

Da se hitreje razpečajo prejšnje knjige, ki jih je (razen razprodanega Pedagoškega Letopisa, III. zv.) še veliko v zalogi, se bodo oddajali stalnim članom tudi prejšnji celotni letniki za navadno letnino (4 K), in bodo dobivali člani in učiteljski posamezne prejšnje knjige (snopiče itd.) za polovico prodajalne cene. Nečlani pa plačajo za posamezne prejšnje knjige določeno prodajalno ceno.

VII. Določijo se nagrade za leto 1905., in sicer pisateljem po 40 K od tiskane pole, urednikom po 20 K, oziroma 30 K od tiskane pole, tajniku in blagajniku kakor lani, razen tega še predsedniku 20 K, tajniku 50 K, slugama 15 K.

VIII. Za leto 1906. izda društvo:

1. Pedagoški Letopis, VI. zvezek;
2. Nazorni nauk, snov za prvo šolsko leto, 2. snopič (konec), in morda tudi snov za drugo šolsko leto;
3. Specialno metodiko o petju, spisal Hinko Druzovič;
4. Dopolnilo k »Zgodovinski učni snovi« (konec).

IX. Leta 1906. bodo predavali v imenu »Slovenske Šolske Matice«:

1. Fr. Finžgar »o brezžični telegrafiji« v učiteljskem društvu za goriški okraj dne 1. februarja 1906;
2. H. Schreiner o »metodičnem pisanju« na učiteljskem večeru, ki ga priredi »Slovenska Šolska Matica« o velikonočnih počitnicah 1906 v Ljubljani;
3. dr. J. Bezjak o »estetičnem deklamiranju v ljudski šoli« v učiteljskem društvu za mariborsko okolico meseca januarja 1906.

X. Tretji občni zbor »Slovenske Šolske Matice« bo o božičnih počitnicah 1906. Na dnevnem redu bo razen točeka, ki so določene po društvenih pravilih, tudi predavanje ravnatelja V. Bežka »o osebnosti učiteljevi kot vzgojnem faktorju«.

Književnost in umetnost.

Anton Aškerc, slavni naš pesnik, ki si je zlasti s svojimi baladami in romancami priboril prvenstvo, pesnik svobode, resnice in bratstva, je praznoval dne 9. t. m. svoj petdeseti rojstni dan. Še mnoga leta!

Anton Medved: Poezije. Pred nami leži lepa zbirka pesmi plodovitega pesnika Antona Medveda. Obilica njegovih pesmi ni le odlična po številu, temveč še odličnejša je po vsebini. Medvedove pesmi so v večini plodovi iskrenega pesnikovega srca. Predvsem je Medved lirik, lirik mislečega duha, pesnik-filozof. Takozvane modernosti, ki se kaže v brezjedni verzifikaciji, svobodno zgrajeni iz praznih besed, brez smisla in duha, ni v njegovih pesnitvah. Medveda se ni dotaknila mlada struja, ki je povzročila pravcato revolucijo v pesništvu zadnjih let; Medved je ostel, zvest plemenitemu stremljenju resnega pevca, ki mu ni smoter osladno zdiho-

vanje, temveč ki čuti svojo nalogo v tem, da govori spoznavno s srcem in z mislijo. Zato je ostal Medved simpatičen, kakor je bil simpatičen tedaj, ko se je oglašil v »Ljubljanskem Zvonu«. Toda pesmi iz te dobe je premalo v zbirki. Kadar bomo imeli vse te zbrane pred seboj, bo šele smela veljati trditev, da je Medved refleksiven pesnik. V tej knjigi zbrane lirske poezije so produkt zunanjih vtiskov, ne toliko odsev pesnikove notranjosti. — »V gozdu«, »Gazele« in »Bršljan in bodičje« so najodličnejši razpredelki te zbirke. Globoko razmišljanje, navdahnjeno s satiro in sarkazmom, daje tem pesnitvam neminljivost; trditi smemo celo, da nimamo nič temu podobnega v slovenski književnosti. Kolikor moremo soditi po pesnikovi osebnosti, so poezije imenovanih oddelkov plod pesnikove resignacije. Od brezuspešnega hrepenenja po lastni sreči so se mu obrnili pogledi v tajnosti življenja in prirode, kjer je našel pesnik utehe in hrane razmišljujočemu duhu. Vendar pa plameni tudi v teh globokih verzih razžarjena in neizgorljiva iskra želja po luči in svobodi. Ko beremo te pesmi, čutimo, kako je krvavelo srce, neutolaženo in neutolažljivo. — Medved je tudi epik, ki zajema snovi iz zgodovine in sedanjih dni. Lepote njegovim poezijam pa ne daje samo vsebina, nego tudi slikovit izbran, naravnost bogat jezik in dovršena, mestoma klasična oblika. Raznolikost njegovega jezika napravlja celo vtisk, da jo je pesnik s trudom iskal in zbiral. Ko se veselimo lepote te Medvedove zbirke poezij, težko čakamo, da nam kmalu poda tudi one pesmi, ki so še raztresene po slovenskih publikacijah ali ki mu še sanjajo v duši. Potem bomo šele veselo vzklikali: to je in tak je Anton Medved!

Narodna Prosvjeta. Mesečnik za šolstvo, književnost i prosvjeto. Glasilo istoimenog učiteljskog društva. — Pod tem naslovom je začel izhajati v Pulju nov učiteljski list, ki mu je urednik g. Ernest Jelušić. »Narodna Prosvjeta« izhaja vsakega prvega v mesecu in stoji vse leto 4 krone. V programu beremo: »Pisat ćemo oblikom dostojnim čovjeka — učitelja, a u polemike se ne ćemo miješati. Učiteljice, učitelji, svećenici i Vi vsi, koji vruće želite, da nam se pouk prosvjetli, dajte nam ruku pomoćniku i srce, pa uz naš rad i Vašu pomoć, pomoći će nam i Bog!«

Iz naroda za narod! I. shod narodno-radikalnega dijaštva od 5.—8. kimavca v Trstu. — V Ljubljani 1905. Izdala »Prosveta«. Založila »Omladina«. Tisk J. Blasnika naslednikov. Str. 133. — Knjiga je izpričevalo stremljenja akademične mladine, ki se druži in dela pod narodno-radikalnim praporom.

Koledar (Vestnik) XIX. šolske družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za navadno leto 1906. Izdalo in založilo vodstvo. Cena 1 K 20 h. Tisk »Narodne tiskarne«. — Za običajno koledarsko vsebino je priobčen Tomo Zupana spis »Dva Prešernova rokopisa« in pa »Drobnosti o Prešernu« iz peres Ivana Vrhovnika in I. Poboljšarja. — V »Vestniku« najbolj imponujejo na strani 56. in 57. razprto in debelo tiskane besede tajnika dekana Žlogarja, znanega prijatelja učiteljstva, ki je z njimi naskočil našo »Zavezo«. O tem smo že pisali v svojem listu. Obžalujemo le, da ni priobčilo »Koledarjevo« uredništvo tudi odgovora »Zavezinega« vodstva, da bi čitatelji čuli tudi naš glas in si napravilo svojo sodbo. Ni torej naša krivda, ako ni učiteljstvu taka vsebina simpatična.

Razpis častnih nagrad družbe sv. Mohorja. Odbor družbe sv. Mohorja naznanja, da je obrok za dopošiljanje rokopisov na razpis od dne 17. grudnia 1904 podaljšal do dne 30. aprila 1906.

Vestnik.

Cenjenim našim naročnikom. Ljubljanske tiskarne so zvišale plače svojim uslužbencem, zato pa je tudi cena v tiskarnah poskočila za 15%. Tudi naše obveznosti nasproti tiskarne so sedaj za 15% večje. Vkljub temu nismo zvišali naročnine listu, ker se nadajamo, da nam somišljeniki in somišljenice pridobijo toliko novih naročnikov, da ne bomo trpeli izgube. Ako se to ne zgodi, bomo morali ali zvišati

naročnino ali pa skrečiti izhajanje lista. — Obseg listu bi pa vkljub temu še zmeraj lahko povečali, ako se naši somišljeniki nekoliko potrudijo, da priporočijo naš list raznim tvrdkam v inseriranje. V tem primeru pa se naše čitateljstvo ozira samo na inserte našega lista in to pri eventualnih naročilih tudi izrečno poudarja. Učiteljstvo naj ne kupuje svojih in šolskih potrebščin nikjer drugod, nego samo pri tvrdkah, ki inserirajo v našem listu, a pri naročilih naj naglašajo, da naročijo blago pri tej in tej tvrdki samo zategadelj, ker je čitalo oglas v »Učiteljskem Tovarišu«. Mi bomo seveda sprejemali samo oglase realnih tvrdk. Na ta način dobi naš list lepe stalne dohodke, a naši naročniki bodo vedeli, kam se jim je obrniti, kadar bodo zase ali za svojo šolo česar koli potrebovali. Prosimo prijatelje in prijateljice, naj se nekoliko zavamejo za naš list, ker bo to tudi njim v korist — Drugi listi delajo zase hrupne reklame, mi samo prosimo svoje somišljenike, da nas podpirajo. Saj nam ni do materialnega dobička. Želimo samo, da bi mogli listu razširiti obseg, da bi se nam bilo lažje boriti za pravice učiteljstva!

Premeščen je k novemu okrajnemu glavarstvu na Krku (Veglia) gosp. Dragotin Pribil, c. kr. okrajni šolski nadzornik v Lošnju.

Osebnosti. Prestavljeni ste učiteljici gđe. Lea Kališ iz Gornjega grada v Novo cerkev pri Celju in gđe. M. Troha iz Nove cerkve v Gornji grad. Obe ste službo na novih mestih nastopile z novim letom. Provizorični učitelj na pripravnici v Gorici, g. Jos. Cizej, je imenovan definitivnim učiteljem na tem zavodu.

Kakšni so naši učitelji? Na to vprašanje odgovarja zadnji »Domoljub«, rekoč: »Naši učitelji so skoraj vsi zoper vsako avtoriteto. Boga se ne boje, v hudiča ne verujejo, samo pred nadzornikom imajo strah. (O jej!) Kaj potem čuda, da nimajo nobene avtoritete, nobenega spoštovanja pred otroki! In tem ljudem izročajo starši svoje najdražje zaklade. Kam jadramo? V prepad in anarhijo! — Komur ni tega dovolj, ta naj gre vprašat razne patre Fridoline, kaj delajo nekateri ljudje iz mladine! Tam tudi zve, kam je najvarnejše pošiljati v vzgojo naših staršev najdražje zaklade (posebno tiste, ki so ženskega spola!). Potem mu ne bo težko uganiti, kakšno avtoriteto in kakšno spoštovanje uživajo taki »vzgojevalci« med mladino in starši! — Dokler nas ni katoliški »Domoljub« poučil o nasprotnem, smo mislili, da moramo verovati v Boga in se bati hudiča. »Domoljub« pa oznanja vero v hudiča in strah v Boga. Iz tega je razvidno, kakšni konfuзни pismouki so oni mazi-ljeni obrekovalci, ki zalagajo z natolcevanjem predale »Domoljubove«.

Umrli je v Metliki upokojeni pomožni učitelj Fran Schönbrunn.

28.194 kron so podarili v preteklem letu tržaški Italijani »Legi Nazionale«. Ta lepa vsota je namenjena poitalijančevanju slovanske mladine.

† **Štefan Končan**, upokojeni nadučitelj, bivši šolski vodja v Samoboru, je umrl v Mariboru. P. v. m.

Državni zbor se zopet snide dne 23. t. m. Ali vzmore državni zbor poslanca, ki bi se odločno in resno zavzel za učiteljstvo? Skrajni čas je že!

Proračun c. kr. okrajnega šolskega sveta za goriško okolico za leto 1906. znaša 250.566 K stroškov, ki jih pokrijejo z 71% doklado na direktne davke. Dovoljenih je 2500 K kot draginjska doklada, ki jo je razdeliti med najpotrebnejše učitelje.

Volitve v pomnoženi šolski svet za goriški okraj so se vršile dne 22. decembra m. l. Izvoljeni so gg. A. Bratuž v Čepovanu, Ant. Kriznič v Kanalu, Andr. Lutman v Št. Andražu, Andr. Konjedic v Plaveh, Josip Vidmar v Lokavcu, Ant. Školaris v Vipolžah, Ivan Savnik v Biljah in Josip Kosovel v Črničah.

Novo dvorazrednico zgrade v Žabnici na Gorenjskem. Zgradba je proračunjena na 32.951 K 50 h.

Metelkove ustanove za ljudskošolske učitelje za leto 1906. Leta 1906 bo oddanih 6 ustanov po 84 K, ki jih je ustanovil rajni profesor Frančišek Metelko. Pravico do njih imajo ljudskošolski učitelji s Kranjskega, ki se po izjavi predstojne šolske oblasti odlikujejo z navedeno, poklicno vneto, skrbnim gojenjem slovenskega jezika in s požlahtnevanjem sadnega drevja in z dobrim negovanjem šolskih vrtov. Prosilci naj vložijo zadostno opremljene prošnje najpozneje do 1. marca t. l. pri predstojnem c. kr. okrajnem šolskem svetu.

„Strah“ pred nadzornikom. V Tolminu so ustanovili pevske klub. Pristopiti je hotel klubu tudi okrajni šolski nadzornik Lasič. Klub pa je njegov sprejem odklonil, ker je Lasič eden glavnih stebrov nemške kazine v Tolminu in ker so članice pevskega kluba tudi vrle in poštene učiteljice. Tak »strah« je vreden vse hvale.

Furlanski učitelji, okoli 120 jih je bilo, so zborovali 20. pret. m. v Gradišcu ob Soči. V okr. šolski svet sta izvoljena Falconer in Domini. Falconer je naznanil, da se trudita tržaški namestnik in grof Attems za učiteljsko vprašanje ter da bo sankcija v dež. zboru sprejetega zakonskega načrta za regulacijo učiteljskih plač njihova zasluga.

Kaj store češki profesorji za svoj narod. V minulnem letu so priredili češki profesorji v 130 mestih na Češkem 360 predavanj in v 70 krajih na Moravskem 140 predavanj. Na vseh predavanjih je bilo navzočih mnogo poslušalcev. Profesorji so priredili svoja predavanja, ne da bi prejeli za to kak honorar. Iz nizke vsakokratne vstopnine so jim vrnilo samo potne stroške. In pri nas? —

Slavna okrajna posojilnica v Krškem je blagovolila nakloniti tukajšnji šoli tudi letos znatno podporo 25 K za ubožne učence in je podarila tudi za ustanovitev šolske kuhinje prvo podporo v znesku 20 K. Štejem si v prijetno dolžnost, slavni posojilnici izrekat tem potom najtoplejšo zahvalo z željo, da bi dobil ta šoli res naklonjeni zavod obilo posnemalcev.

Šol ko vodstvo v Leskovcu,

Ivan Rupnik, voditelj.

Razgled po šolskem svetu.

— **„Slovenska Šolska Matica“.** Na roditeljskem večeru, ki ga je priredilo »Splošno slovensko žensko društvo« v sredo, dne 27. decembra 1905 ob pol 8. uri zvečer v Mestnem domu v Ljubljani, je predaval v imenu »Slovenske šolske matice« njen predsednik g. ravnatelj Henrik Schreiner, o otroških igrah in njih vzgojnem pomenu. — V uvodu je omenjal g. predavatelj, da deluje na otrokovi vzgoji pravzaprav ves svet kot en sam faktor, vendar sta glavna vzgojna faktorja starši in šola, ki skrbita za enotno vzgojo otrokovo. Izmed vzgojnih sredstev ki rabijo tema faktorjema, je omenjati tudi otroških iger, ki so za vzgojo večjega pomena, kakor se navadno misli. — Igra je vsako prostovoljno dejanje, ki ima namen, da zabava. Zato nahajamo igre pri otrocih in pri odraslih, pa tudi pri živalih. V boju za življenje porabi odrasli človek skoro vse svoje moči, kolikor mu jih ostane, jih lahko porablja za svoje razveseljevanje. Ta prebitok moči je najpotrebnejši pri igri. Otroku pa preskrbe starši vse, česar potrebuje za življenje, zato mu ostane vsa njegova moč, in to uporablja tem lažje pri igri. Otroku pa ne smemo siliti k igranju, ako nimajo volje in prostosti do tega. Vzemimo mirnega otroka, ko opazuje druge pri igranju. Skoro opazimo, da začena tudi sam hrepeneti po igri. Zato pač smemo reči, da ima največ iger svoj izvor v posnemanju. Deklica vidi svojo mater, kako neguje svojo hčer, isto stori hči s svojo punčko. Deček pa posnema očeta, videč kako poka oče z bičem, stori to tudi sam, ko se igra s svojim konjičem. Drugi tip iger je boj, namreč hrepenenje, da bi premagali druge. — Igra pa mora poznati tudi svoje meje. Pri igri izkuša otrok, marsikaj dodavati iz lastne domišljije. Dalje vidimo, da igrajoči se otroci radi dramatizirajo in ustvarjajo cele